

Államalapító Szent Istvántól államgyarapító Lászlóig és Kálmánig

NAGYON KIRÁLY

Javasolt feldolgozási idő: 15-20 perc

Gyűjtsd ki István törvényeiből a büntetteket és az értük járó büntetéseket! A büntetések szigorúsága szerint készíts listát!

Az egyházi javak állapotáról

Bárkit is, aki a kevélység gőgjétől pöffeszkedve az Isten házát megvetendőnek véli és az Istennek szentelt és az Isten tiszteletére a királyi mentesség védelme alá helyezett birtokokat gyalázzal illeti vagy megkárosítani merészkedik, mint Isten házának megtámadóját és megsértőjét közösítsék ki. Illik, hogy magának a király úrnak a haragját is érezze, akinek jóakarátát megvetette és intézkedését megsértette. Ha pedig valaki esztelenül, a maga gonoszságának helytelenségével megkísérelné, hogy a királyt helyes szándékától eltérítse, és úgy látszanék, hogy őt semmi szerrel nem lehet lecsendesíteni, még ha ideiglenesen valamely szolgálatokra alkalmas lenne is, le kell őt metszeni, és eldobni az evangélium ezen szavai szerint: ha a te lábad, kezed vagy szemed megbotránkoztat téged, vágd le vagy vágd ki azt, és vedd el magadtól.

A vasárnap megtartásáról

Ha valamely pap vagy ispán, avagy valamely más hívő személy valakit vasárnap ökrökkel lát dolgozni, vegyék el tőle az ökröt, és adják a várnépnek elfogyasztásra. Ha pedig lovakkal dolgozik, vegyék el tőle a lovat, amit gazdája, ha akarja, ökrrel megválthat, és az ökröt egyék meg, ahogy mondtuk. Ha pedig valaki más szerszámokkal dolgozik, vegyék el tőle a szerszámokat és ruháit, amelyeket – ha akarja – bőrével megválthat.

Ugyanarról más

A papok pedig és az ispánok hagyják meg az összes falusi bírónak, hogy ezek parancsára vasárnap mindenki menjen a templomba, öregek és fiatalok, férfiak és nők, kivéve azokat, akik a tüzet őrzik. Ha pedig valaki amazok hanyagsága folytán nem (tűz)őrzés végett marad otthon, az ilyet verjék meg és nyírják le.

A négy böjti időszak megtartásáról

Ha valaki hús evésével megsérti a mindenki előtt ismeretes négy böjti időszakot, akkor egy héten át bezárva böjtöljön.

A péntek megtartásáról

Ha valaki pénteken, amelyet az egész kereszténység megtart, húst eszik, egy héten át sötétbe zárva böjtöljön.

Azokról, akik gyónás nélkül halnak meg

Ha valaki olyan megkeményedett szívű – ami távol legyen minden kereszténytől -, hogy bűneit jótanács ellenére sem akarná a papnak meggyónni, az ilyen minden egyházi szertartás és könyörgések nélkül fekdjön, mint a hitetlen. Ha azonban rokonai és hozzátartozói mulasztották el a papokat hívni, és ezért hal meg gyónás nélkül, gazdagítsák őt imádságokkal és vigasztalják könyörgésekkel, rokonai azonban hanyagságukért böjtöléssel vezekeljenek a papok ítélete szerint. Akik pedig hirtelen halállal halnak meg, azokat temessék el minden egyházi végtisztességgel, mivel az isteni végzések előlünk el vannak rejtve, és számunkra ismeretlenek.

A keresztény vallás megtartásáról

Ha valaki a keresztény vallás megtartását elhanyagolva és hanyag ostobaságtól megátalkodva azellen bármi vétséget követ el, a vétek természetének megfelelően ítélje meg a püspök az egyházi törvények szabályai szerint. Ha pedig ellenszegüléstől indítatva a reá rótt büntetést vonakodnék nyugodtan elviselni, ismét ugyanazon büntetéssel fegyelmezzék, és ezt megismételve összesen hét ízben. És ha mindezek után is konoknak és

makacsnak találtatik, adják át a király bíróságának – tudniillik mint a kereszténység védelmezőjének.

A gyilkosságokról

Ha valaki haragra gyulladva vagy dölyfösségtől kevélyen szándékos gyilkosságot követ el, tudja meg, hogy tanácsunk végzése szerint száztíz aranypénzt fog fizetni. Ebből ötvenet a király kincstárába kell vinni, ötvenet adjanak a rokonoknak, tízet pedig a bírácoknak és közbenjáróknak ajándékozzanak. A gyilkos ezenfelül az egyházi törvények rendelkezése szerint vezekeljen. Ha pedig valaki véletlenül öl meg bárkit is, tizenkét aranypénzt fizessen, és ahogy az egyházi törvények parancsolják, vezekeljen.

Szintúgy a rabszolgák meggyilkolásáról

Ha valakinek a szolgája másnak a szolgáját megöli, a (gyilkos) szolgát adják át a (megölt) szolga helyébe, vagy váltsa meg (ura), és (a gyilkos) vezekeljen, ahogy mondtuk. Ha pedig szabad (ember) öli meg valakinek a szolgáját, adjon más szolgát, vagy az értékét térítse meg, és az egyházi törvények szerint vezekeljen.

Azokról, akik feleségüket ölik meg

Ha valaki az ispánok közül, megrögzött szívvel és lelkerőll meglepedkezve – ami távol legyen a hűséget megtartók szívetől – felesége meggyilkolásával mocskolja be magát, a királyi tanács határozata szerint ötven tinóval egyezzek meg az asszony rokonaival, és vezekeljen az egyházi törvények parancsai szerint. Ha pedig valamelyik vitéz vagy gazdagabb ember esik ugyanazon bűnbe, ugyanazon tanács végzése szerint fizessen a rokonoknak tíz tinót, és vezekeljen, ahogy mondtuk. Ha pedig a népből való ember követi el ugyanezt a bűnt, öt tinóval egyezzek meg a rokonokkal, és vessék alá az említett böjtöknek.

A kard kirántásáról

Hogy minden tekintetben erős és sértetlen béke honoljon mind az idősebbek, mind a fiatalabbak között, bármilyen jogállásúak legyenek is, teljességgel

megtiltjuk, hogy valaki másnak a bántalmazására kardot rántsion. Ha ezt a jövőben vakmerőségétől ösztönöztetve megkísérelné, ugyanazzal a karddal öljék meg.

A hitszegőkről

Ha valaki a hatalmasok közül hitét beszennyezve, szívét bemocskolva, s esküjét megtörve, hitszegés bűnét követi el, az esküszegésért keze elvesztésével fizessen, vagy ötven tinóval váltsa meg a kezét. Ha pedig a népből való ember lesz hitszegő, keze levágásával bűnhődjék, vagy tizenkét tinóval váltsa meg azt, és bőjtöljön, ahogy az egyházi törvények rendelik.

A templombajjárásról és azokról, akik mise alatt mormognak és beszélgetnek

Azok, akik az istentisztelet hallgatására a templomba menvén, ott a misék szertartása alatt egymás közt mormognak és másokat zavarnak, haszontalan történeteket mesélgetve és nem figyelve a szent olvasmányokra és a lelki táplálékokra, ha idősebbek, dorgálják meg őket, és gyalázattal űzzék ki a templomból, ha pedig fiatalabbak és közrendűek, e nagy vakmerőségükért a templom előcsarnokában mindenki szeme láttára kötözzék meg, s ostorozással és hajuk lenyírásával fenyítsék meg őket.

Azokról, akik más rabszolgáinak szabadságot szereznek

Ha valaki meggondolatlanul másnak a rabszolgáját urának tudta nélkül a király vagy az ország vénei és főemberei elé vezeti, hogy levéve a szolgaság jármát, számára a szabadság könnyebbségét szerezze meg, tudja meg, hogy ha gazdag, ötven tinót fog fizetni, amiből negyvenet a királynak kell adni, tízet pedig a szolga urának. Ha pedig szegény és alacsony rendű, 12 tinót, amiből 10 a királynak jár, kettő pedig a szolga urának.

Azokról, akik megostorozzák a saját (embereiket) keresőket

Ha valakinek vitéze vagy szolgája máshoz szökik, és az, akinek vitéze vagy szolgája elszökött, követet küld ezek visszahozására, és ezt a követet ott bárki megveri és megostorozza, előkelőink gyűlésén úgy határoztunk, hogy az ilyen verekedő tíz tinót fizessen.

A leányrablásról

Ha valaki a vitézek közül szemérmertlenségtől bemocskolva, valamely leányt szüleinek engedélye nélkül feleségül elrabol, elrendeltük, hogy a leányt adja vissza szüleinek, még akkor is, ha valami erőszakot követett el rajta, és a rabló tíz tinót fizessen a rablásért, még ha később ki is békül a leány szüleinek. Ha pedig valamely szegény és a népből való merészkedik ezt elkövetni, öt tinó kártérítést fizessen a rablásért.

Más szolgálóival fajtalankodókról

Hogy a szabadok mocsoktalanul megőrizték szabadságukat, mihez tartás végett, szabályt akarunk nekik adni. Aki ezt áthágva, másnak a szolgálójával fajtalankodik, tudja meg, hogy bűnben vétkes, és ezért a bűnért első esetben korbácsolják meg és nyírják le. Ha pedig másodszor is fajtalankodik ugyanazzal, ismét korbácsolják meg és nyírják le. Ha pedig harmadszor is, legyen rabszolga a szolgálóval együtt, vagy váltsa meg magát. Ha pedig a szolgáló teherbe esik tőle, és szülni nem tud, hanem szülésben meghal, kárpótolja őt másik szolgálóval.

Az asszonyok tolvajlásáról

Mivel már az is mindenki számára visszataszító és minden szem előtt utálatos, ha a férfinem lopást követ el, és még sokkal inkább, ha az asszonyi nem: a királyi tanács szerint elhatározott, hogy ha valamely férjes asszony lopást követ el, férje váltsa meg, és ha másodszor is ugyanabba a bűnbe esik, hasonlóképpen váltsa meg, ha pedig harmadszor is, adják el.

A szállások felgyújtásáról

Ha valaki ellenségeskedésből másnak az épületeit tűzzel elhamvasztja, úgy határozottuk, hogy mind az épületeket építse fel, mind pedig ami felszerelés elégett, és azon kívül adjon tizenhat tinót, ami negyven solidust ér.

A házak megtámadóiról

Akarjuk, hogy erős béke és egyetértés legyen öregek és fiatalok között, mint az apostol mondja: Mindnyájan egyetértők legyetek stb., és senki se merjen mást megtámadni. Ugyanis ha ennek az általános gyűlésnek a határozata után valaki az ispánok közül olyan konok lenne, hogy otthonában keresne fel valakit, hogy őt elveszítse és javait feldúlja, ha a tulajdonos otthon van, és (az illető) vele harcolni kezd, vagy őt megöli, bűnhődjék a kard kirántásáról hozott törvény szerint. Ha azonban az ispán esik el, elégtétel nélkül feküdjön. Ha pedig nem személyesen megy el, hanem katonáit küldi, száz tinóval tegye jóvá a támadást. Ha pedig valamely katona támadja meg a másik katonának udvarát és házát, tíz tinóval tegye jóvá a támadást. És ha a népből való ember támadja meg valamely hozzá hasonlónak a kunyhóját, öt tinót fizessen a támadásért.

